

" ...

II-İTİRAZIN GEREKÇESİ:

Başvuru kararının gerekçe bölümü aynen şöyledir :

" 213 sayılı Vergi Usul Kanunu ' nun 3239 sayılı Kanunun 8. Maddesiyle değişik, 112. Maddesinin 3 numaralı bendi hükmü ile devlet, ikmalen, re'sen veya idarece yapılan vergi tarhiyatlarında verginin kendi vergi kanunlarındaki normal vade tarihlerine göre , geç tarh, tahakkuk ve tahsilinden dolayı vergi yükümlülerinden bent hükmünde belirtilen durumlara ve belirlenin sürelerle göre gecikme faizi hesaplayıp tahsil etmektedir.

Oysaki; devletin vergileme hataları, hukuka aykırılık ... vb. nedenlerle haksız ya da fazla olarak tahsil ettiği yargı organı gereğince ya da düzeltme yoluyla yükümlüsüne geri verirken tahsil tarihinden iade edildiği tarihe kadar geçen süre için hesaplanacak herhangi bir faiz ya da zam ile birlikte geri ödemesi söz konusu olmamaktadır. Yalnızca tahsil edilmiş olan vergi aynı miktarda faizsiz olarak verilmektedir.

Vergi usulünden konu ile ilgilendirilmesi mümkün bazı örnekler şu şekilde ortaya konabilir :

1-Hernekadar Vergi Usul Kanunu 'nun 378. Maddesinin 2. Paragrafı hükmü uyarınca, yükümlüler beyan ettikleri matrahlar ve bu matrahlar üzerinden tarh edilen vergilere karşı dava açamamakta iselerde, gerek Danıştay Vergi Dava Dairelerince gerekse Vergi Mahkemelerince ihtiraz kayıtlı beyan edilen matrahlar ve bu matrahlar üzerinden tarh edilen vergilere karşı açılan davalar ötedenberi esastan incelenip karara bağlanmaktadır. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunun 27. Maddesinin 8. Bendi hükmüne göre vergi mahkemelerinde, vergi uyuşmazlıklarından doğan davaların açılması, tarh edilen vergi, resim ve harçlar ile benzeri mali yükümlerin ve bunların zam ve cezalarının dava edilen bölümünün tahsil işlemlerini durdurur iken, ihtirazi kayıtlı verilen beyannameler üzerine yapılan işlemlerle tahsilat işlemlerinden dolayı açılan davalar, tahsil eşlemini durdurmamakta, bunlar hakkında yürütmenin durdurulması istenebilmektedir.

İhtiraz kayıtlı verilen beyannameler üzerinden yapılan işlemlerle tahsilat işlemlerinden dolayı açılan davalarda yürütmenin durdurulmasının istenmemesi veya yürütmenin durdurulması isteminin reddedilmesi halinde vergiler tahsil edilecektir. Söz konusu davalar idari yargı mercilerince esastan kabul edildiğinde ve bu kararlar kesinleştiğinde evvelce tahsil edilen vergilerin yargı organı kararı gereğince davacılar (yükümlülere) geri ödenmesi gerektiği hallerde iadenin faiz ya da zam ile birlikte yapılması söz konusu olmamaktadır.

2-Vergi Usul Kanunu' nun vergi hatalarının düzeltilmesine ilişkin hükümlerine göre, vergiye müteallik hesaplarda veya vergilendirmede yapılan hatalar yüzünden haksız yere fazla veya eksik vergi istenmesi ve alınması suretiyle yapılan vergi hatalarının Vergi Usul Kanunu 'nun 114. Maddesinde yazılı zaman aşımı süresi içinde düzeltilmesinin istenmesi ve düzeltilmesi mümkün olup, yükümlü aleyhine hata yapılmış olması halinde fazla verginin düzelme fişine dayanılarak terkin edilmesi ve tahsil olunmuş ise yükümlüye red ve iade olunması gerekmektedir. Aleyhine hata yapılan yükümlüye ret ve iade sırasında yine bir faiz ya da zam adı altında devletçe fazladan ek bir ödeme yapılmamaktadır.

3-213 sayılı Vergi Usul Kanunu' nun ,205 sayılı Kanunun 22. Maddesi eli eklenen üçüncü bölümünde (uzlaşma kurumuna ilişkin hükümleri) uzlaşma isteminin ihbarnamenin tebliğinden itibaren 30 gün içinde yapılacağı, uzlaşma ile ilgili olarak yapılacak görüşmelere katılması için mükellef veya cezaya muhatap olana; görüşmenin tarihi ile yapılacağı yer ve saatin uzlaşma komisyonu tarafından yazı ile ve en az on gün evvelinden bildirileceği öngörülmüş almakla, birlikte uzlaşma isteminin, istemde bulunulan tarihinden itibaren en geç ne kadarlık bir sürede yapılacağı hakkında, vergi idaresinin uzlaşma görüşmesinin yapılacağı günü tesbit yetkisinin süre yönünden sınırlanması yolunda bir hüküm bulunmadığından, idarenin ihmali ya da kusuru sebebiyle makul karşılanamayacak uzunca bir süre geçtikten sonra uzlaşma görüşmesinin yapılması ve ulaşmanın vaki olması halinde yükümlüler kendi iradeleri dışında idarenin ihmal ya da kusurundan dolayı geçen süre için gecikme faizi ödeme zorunda bırakılacaklardır ki bu durum adalet a anlayışı içindeki demokratik bir sosyal hukuk devleti niteliği ile ve bir hukuk süjesi olarak devlet tüzeltkişiliği ile bireyin yasalar önünde eşitlik ilkesiyle bağdaşmaz.

Anayasanın 2, 10 ve 11. Maddelerinin incelenmesinden varılan sonuçlar ile vergi usulünden, değişik 112. Maddesinin 3. Bendinin uygulanması ile ilgilendirilmesi mümkün görülerek ortaya konulan bazı örnekler birlikte gözönüne alındığında; devlet tüzeltkişiliğince, tahsil edilmiş vergilerin çeşitli durumlarda, değişik nedenlerle yükümlülerine red ve iadesi sırasında hiçbir şekilde faiz ya da zam ödenmez iken değişik 112. Maddenin 3. Bendi hükmü ile yükümlülerden gecikme faizi hesaplanıp alınmasının hükme bağlanması devlet tüzeltkişiliğine diğer kişiler karşısında ayrıcalık tanınması anlamındadır. Bu durum hem adalet anlayışı içindeki demokratik sosyal bir hukuk devleti niteliğine hem de objektif bir ilke olan eşitlik ilkesine uygun düşmemektedir.

Diğer taraftan, Anayasanın " Vergi ödevi " başlığını taşıyan 73. Maddesinde, herkesin kamu giderlerini karşılamak üzere, mali gücüne göre , vergi ödemekle yükümlü olduğu , vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımının, maliye politikasının sosyal amacı bulunduğu buyruklanmıştır. Herkesin ödeme gücüne , vergi ödemekle yükümlü olduğu , vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımının, maliye politikasının sosyal amacı bulunduğu buyruklanmıştır. Herkesin ödeme gücüne göre, dengeli vergi vermesi sosyal hukuk devletinin temel prensiplerinden biridir. Dengeli vergi ödeme yükümlülüğü, sadece beyan üzerine vergileri değil, beyanname verildikten sonra ikmalen ve re 'sen yapılan tarhiyatlar ile bunlara bağlı vergi cezalarını gecikme zammı ve gecikme faizini de kapsar. Uygulamada; 213 sayılı Vergi Usul Kanunu ' nun 29. maddesine göre ikmalen yapılan ve 30. maddesine göre re 'sen yapılan vergi tarhiyatlarına bağlı olarak matrah farkının miktarı veya olayın niteliği gözönüne alınarak, 344. maddesine göre kaçakçılık , mükerrer 348.madde uyarınca ağır kusur, 348. Madde gereğince kusur veya 352. madde mucibince usulsüzlük cezaları kesilmektedir. Ayrıca belirlenen vadeden itibaren 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkındaki Kanunun 51. Maddesine göre de gecikme zammı tahsil edilmektedir. Kanun koyucu bununla da yetinmeyerek itiraza konu olan 112. Maddesinin 3. Bendi ile normal beyan tarihinden itibaren gecikme faizi alınmasını yasallaştırmıştır. İptali istenilen bu hüküm, vergi yükümlülerine ayrıca ve mükerrer olarak ek vergi yükü getirdiğinden, anayasanın 73. Maddesinde öngörülen " vergi yükünün dengeli dağılımı " ilkesine aykırı bulunmaktadır.

Öte yandan, Anayasanın 36. maddesinin 1. fıkrasında herkesin meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma hakkına sahip olduğu hüküm altına alınmıştır.

Bağımsız mahkemelerde dava açma hakkı olarak nitelenen bu ilke; evrensel İnsan Hakları Beyannamesinin 8. Maddesinde de, her şahsın kendisine, Anayasa veya kanun ile tanınan ana haklara aykırı muamelelere karşı fiili netice verecek şekilde milli mahkemelere müracaat hakkının bulunduğu şeklinde belirtilmiştir.

Oysa 213 sayılı Vergi Usul Kanunu 'nın 112. Maddesinin 3/ b fıkrası dava konusu yapılan vergilerin, davanın kaybedilmesi halinde kendi vergi yasalarında belirtilen ve geçmişe dönük olarak normal vade tarihinden itibaren yargı organı kararının tebliğ tarihine kadar gecikme faizinin alınmasını öngörmektedir. Bu hüküm hakkı muhtel olan vergi yükümlülerinin yargı yoluna başvurmasını engellemekte ve dolayısıyla temel hak ve hürriyetlerden olan dava açma hakkının kullanılmasını önemli ölçüde zedelemektedir. Zira bu durumda vergi mükellefleri ancak haklı olduklarına kesin olarak inandıkları taktirde dava yolunu seçeceklerdir. Vergi yasalarının hızla değiştiği günümüz Türkiye 'sinde, yeni yasaların uygulamada yerleşmesi için oldukça uzun zamana gereksinim vardır. Vergi yasalarındaki yoruma müsait hükümler ve yasa boşluklarının içtihatlarla doldurulması için uzun yıllar geçmesi gerekmektedir. Bu içtihatların alınması ise ancak haksız işlemlerin yargıya intikal ettirilmesiyle mümkündür. Gerek yeni vergi yasaları ile eski vergi yasalarındaki oldukça sık yapılan değişiklikler ve gerekse yerleşmemiş uygulamaların meydana getirdiği karmaşada, vergi mükellefleri tarhiyatlara karşı açılacak davalarda, kazanma ihtimalinin değerlendirilmesini yapmaktan uzak bulunmamaktadır. Açılacak davalarda haksız çıkma riskini göze almayan yurttaşlar, davanın kaybedilmesi halinde, yıllar sonra ortaya çıkan gecikme faizinin ödenmesi gibi ağır müeyyide karşısında dava açmaktan kaçınmalarına sebebiyet verdiğiinden, temel hak ve hürriyetlerin başında gelen hak arama hürriyetini ve dava açma hakkını engelleyici nitelik taşıdığından Anayasanın 36. Maddesine aykırı olduğu sonuç ve kanaatine varılmıştır.""